

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. II. Pœnitentia obligat per se peccatorem, sub novo ac speciali peccato mortali, in periculo mortis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

CONCLUSIO II.

Pœnitentiæ obligat per se peccatorem, sub novo ac speciali peccato mortali, in periculo mortis.

7. Probatur Conclus. ex Tertull.

Tertullianus lib de Pœnitentiâ: Audaciam, inquit, existimo; de bono divini præcepti (loquitur de Pœnitentiâ) disputare; neque enim quia bonum est, ideo auscultare debemus: sed quia Deus præcepit: ad exhibitionem obsequii prior est maiestas divina potestatis, prior est auctoritas imperantis; quàm utilitas servientis; bonum est pœnitere, an non, quid revolvis? Deus præcepit. Quod igitur Deus tanopere commendat, summâ utique gravitate & aggredi, & custodire debemus.

quem sequitur cõmunis schola Theologorum,

quæ considerans necessitatem Pœnitentiæ, Conclusionem superiori explicatam, in dè concludit aliquid præceptum pœnitentiæ in hac vita, id est, satisfaciendi Deo pro peccato commisso per actum Pœnitentiæ, aut alium æquivalentem in divina acceptatione.

8. An præceptum Pœnitentiæ sit merè positivum?

Interim controversa est, quale sit illud præceptum, merè positivum, an verò naturale. Quòd non sit præceptum naturale, videtur ex eo consecutaneum, quia non apparet, ad quod præceptum Decalogi pertineat.

Pars affirmans non videtur bene probari ex Scrip. Luc. 3.

Potè non esse positivum, probatur; quia nullum tale ius adducitur. Nam illa Scriptura Luc. 13. v. 3. Nisi Pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis, abundè verificatur de necessitate medi, ut sensus sit: Nisi Pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis, non propter peccatum impœnitentiæ, sed propter peccata præterita, non remissa.

9. Quam necessitatem significent illa verba Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei, si intelligantur de Baptismo in re, vel ejus voto, prout videtur ea intelligere Concilium Tridentinum sess. 6. c. 4. ibi: Que quidem translatio (id est, justificatio) post Evangelium promulgatum, sine lavacro regenerationis, aut ejus voto, fieri non potest, sicut scriptum est: Nisi quis renatus fuerit &c.

Aliud est de hac Scriptura Joan. 6. v. 54. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis; siquidem sumptio Eucharistiæ supponit peccata præterita remissa: ergo carentia vitæ, propter peccatum, quod committitur ratione omissionis Eucharistiæ: ergo præceptum positivum Eucharistiæ.

Quantum ad illa verba Christi Joan. 3. v. 5. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei, si intelligantur de Baptismo in re, vel ejus voto, prout videtur ea intelligere Concilium Tridentinum sess. 6. c. 4. ibi: Que quidem translatio (id est, justificatio) post Evangelium promulgatum, sine lavacro regenerationis, aut ejus voto, fieri non potest, sicut scriptum est: Nisi quis renatus fuerit &c.

Hæc, inquam, sola verba sic intellecta, non convincunt præceptum positivum Baptismi in re; quia sensus eorum esse potest: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest

introire in regnum Dei, non propter peccatum, quod committitur in omissione Baptismi, sed propter peccatum originale non remissum, defectu Baptismi in re, & ejus voto.

Sin autem accipiantur, ut dicta de solo Baptismo in re suscepto, cum aliunde constet hominem posse justificari, consequenter salvari sine tali Baptismo, per Baptismum utique flammis aut sanguinis, in propatulo est, si talis homo pereat, si non potest introire in regnum Dei, id provenire ex peccato, quod committitur ratione omissionis Baptismi: ergo præceptum positivum Baptismi.

Igitur Baptismus in re, vel est necessarius ad salutem homini jam justificato per Baptismum in voto, vel non est necessarius. Si primum, indubiè propter præceptum positivum; sin verò secundum elegeris (quod repugnat Catholicæ veritati) dico ex illis verbis Christi, se solis spectatis, nullatenus probari præceptum positivum.

Cum itaque non pauci doceant, immo communior sit sententia, Pœnitentiam solum obligare in ordine ad remissionem peccatorum, ita ut homini justificato, quocumque tandem medio, non sit necessaria ad salutem, nescio planè quomodo efficaciter ex illis verbis Christi: Nisi Pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis, ostendatur obligatio Pœnitentiæ ex præcepto merè positivo.

Quapropter dico, obligationem Pœnitentiæ potius esse juris naturalis, seu connaturalis gratiæ, puta virtutis spei aut charitatis; siquidem spes, sicut obligat, ut efficaciter velimus consequi æternam beatitudinem, ita etiam obligat ad procurandum ea, quæ sunt necessaria ad beatitudinem consequendam; similiter charitas propria dicitur, unumquemque debere prospicere propriæ salutem, non solum temporali five corporali, sed maxime spirituali.

Enimverò si teneor procurare salutem corporalem, & spiritualem proximi, multò magis propriam, juxta illud D. Augustini Enchir. c. 75. Qui vult eleemosynam ordinatè dare, a seipso debet incipere, & eam sibi primò dare. Loquitur de eleemosyna spirituali; nam extemplo attraxit: Est enim eleemosyna opus misericordiæ, verissima, dictum est: Misereve anima tua placens Deo. Ecclesi. 30. v. 24. Hinc Christus Matt. 22. v. 39. Diliges proximum tuum sicut teipsum, ubi dilectio nostra, ponitur mensura dilectionis proximi.

Aliqui addunt legem justitiæ, ex qua uniusquisque tenetur satisfacere injuriæ factæ, si non ad æqualitatem, quando illa est impossibilis, saltem in quantum potest, quando potest quoad partem satisfacere in bonis ejusdem ordinis. Hæc ratione, quamvis homo non possit condignas agere gratias pro beneficiis acceptis, debet tamen referre quas potest. Item, tamen non possit tribuere adorationem

10. Concilio
11. Obligatio Pœnitentiæ videtur esse juris naturalis seu connaturalis gratiæ.
12. An lex justitiæ obliget ad Pœnitentiam?

condignam tantæ Majestati, attamen debet prout potuerit colere.

Ergo similiter, tamen peccator non possit pro peccato mortali ad æqualitatem strictam satisficere in bonis ejusdem ordinis, debet tamen injuriam talem qualem resarcire prout poterit, per actum voluntarium & liberum Penitentia; tamquam per proprium correspondens, universaliter præfixum à lege divina ordinante, & nolente aliter peccatum remittere. Qui ergo vult remissionem peccati, debet velle Penitentiam, tamquam medium illius remissionis, universaliter præfixum à lege justitiæ vindicativæ.

Sed numquid peccator debet velle remissionem peccati? Planè, tum ex præcepto spci, ut mox declaravimus, tum etiam ex præcepto charitatis divinæ, quod obligat ad recuperandam amicitiam divinam per peccatum amissam, adeoque ad procurandum, non tantum ut ego amem Deum, sed etiam ut Deus amet me, hæc est enim completa amicitia, scilicet amor mutuus.

Et sanè cum scriptum sit Proverb. 8. v. 17. Ego diligentes me diligo; cumque æterna Veritas Christus Joan. 14. v. 23. dixerit: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum &c. Quomodo fieri potest, ut peccator velit activè amare Deum, & non velit implicite amorem Dei erga se, adeoque tollere omne illud, quod amorem illum Dei impedit? Profectò non videtur sincerè amare Deum, qui non vult tollere, cum potest, id quod scit Deo summopere displicere, & mereri averfionem & odium Dei erga se.

Quod probè intelligens Doctor Subtilis 4. dist. 17. q. unicà, ex hoc præcepto: Diliges Dominum Deum tuum, & illo, Diliges teipsum, colligit præceptum Confessionis, dicens n. 13. Quicumque primam gratiam amisit, tenetur de necessitate præcepti, & hoc illius: Diliges Dominum Deum tuum &c. agere quantum in se est ad eius recuperationem, & etiam virtute illius præcepti; Diliges teipsum: sed iste peccator in peccato mortali amisit primam gratiam, & potest eam recuperare suscipiendo Sacramentum Penitentia; ab illo Arbitro (id est, Confessario) quia hoc est institutum, ut remedium efficax ad recipiendum primam gratiam ex illo verbo Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata &c. sic concluditur necessitas præcepti Confessionis, non ex illo verbo tantum: Quorum remiseritis &c. sed ex isto, & illo præcepto: Diliges Dominum Deum tuum &c. simul juncto. Hæc ille; quæ sic applico præsentì controversiæ.

Quicumque primam gratiam amisit, tenetur de necessitate præcepti, & hoc illius: Diliges Dominum Deum tuum &c. agere quantum in se est ad eius recuperationem, & etiam virtute illius præcepti: Diliges teipsum; sed iste peccator in peccato mortali amisit primam

gratiam, & potest illam recuperare eliciendo actum Penitentia; quia hic actus est institutus, ut remedium efficax ad recipiendum primam gratiam ex illo verbo Christi: Nisi Penitentiam habueritis, omnes similiter peribitis; & illo Prophetæ: Convertimini, & agite Penitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Et sic concluditur necessitas præcepti Penitentia; non ex illo verbo tantum: Nisi Penitentiam habueritis &c. sed ex isto, & illo præcepto: Diliges Dominum Deum tuum &c. simul juncto.

Addo, & sic concluditur non necessitas præcepti Penitentia; si Deus ex se absque ulla Penitentia remisisset offensam; similiter si Deus per Penitentiam nollet peccata remittere, quidquid in contrarium sentiat Card. Lugo disp. 7. n. 251. & 252. ubi sic docet: Major videtur esse difficultas, an præcisè ex illo alio capite reverentia; debita; Deo offenso, sit obligatio peccandi de jure naturæ, ita ut, licèt Deus non promississet veniam peccantibus; immo licèt positivè nollet remittere peccata quâlibet Penitentia; posita; adhuc homo ex parte sua deberet peenitere.

Et quidem mihi probabilius est, id totum exigere reverentiam erga Deum offensum: nam sicut in ijs, & omnibus casibus maneret semper obligatio naturalis diligendi & colendi Deum; sic maneret obligatio illius cultûs exhibendi, qui exhibetur per actum Penitentia; quâ homo protestatur suum errorem, & illum reprobat per voluntatem contrariam: quæ protestatio & reprobatio si diù differatur, non videtur vitari aliquis Dei contemptus.

Unde infero I. licèt Deus ex se absque ulla Penitentia remisisset offensam, adhuc ex naturæ jure manere debitum, & obligationem ex his omnibus capitibus Penitentia; habendæ. Sicut licèt Rex condonaret subito irreverentiam, & contumeliam gravem sibi irrogatam, adhuc jure naturæ obligaretur subditus ad ostendendû sibi displicere quod fecerat, & ad petendam veniam, & ostendendum se paratum ad emendandum, corrigendumque priorem errorem: alioquin videretur de novo contemni Rex, si subditus ex parte sua nullâ ratione vellet satisficere, sed abuti Principis indulgentiâ. Hucusque Eminentissimus.

Exordior ab ultimo, & nego simile; cum enim venia ipsi data sit, non censetur abuti Principis indulgentiâ, etsi nullam aliam satisfactionem offerat, quandoquidem jam plenè satisfactum sit injuriæ illatæ, seu potius, quoniam jam amplius non extat injuria, pro qua satisfieri debeat. Nonne dum creditor mihi remittit omne debitum, justè vel injustè contractum, ad aliquid amplius ipsi obligor? Constat quòd non, nisi ad gratiarum actionem.

A a 3 Non

ac negationem præcepti, si Deus absque Penitentia remisisset offensam, aut per eam nollet remittere.

16. Contrariis hujus exi. stimat probabilius Lugo.

Probatio à simili.

17. Auctor neã gat simile.

& aliam obligationem diligendi Deum, prae-ter eam, quae est ante peccatum.

Non nego, in tali casu manere obligationem naturalem diligendi, & colendi Deum; sed dico, non aliam manere, quam illam, quae erat ante peccatum commissum, de qua hic non queritur, sed de tali, quae praecise resultat ex peccato mortali praeterito, id est, quae homo protestatur suum errorem & illum reprobatur per voluntatem contrariam.

18. An Card. sibi ipsi contradicat.

Alioquin si haec obligatio manet, quomodo (inquit aliquis) sibi ipsi non contradicit Cardinalis n. 256. subscribens sententiae Vasquezii, puta, Paenitentiam formalem non esse necessariam peccatori jam justificato ex actu dilectionis Dei super omnia, quem habuit? Numquid talis actus dilectionis Dei super omnia, est actus Paenitentiae, quae homo detestatur suum errorem, & illum reprobatur per voluntatem contrariam?

Plane, reponit alius, est talis actus aequivalenter; siquidem conjungit affectivè super omnia cum Deo, & per consequens praefert Dei placitum rebus omnibus, quae est eminentissima retractatio peccati, quae homo non minus roboratur ad servanda praeccepta divina, quam per Paenitentiam formalem, & aequaliter vitatur contemptus implicitus Dei.

19. Peccator in casu proposito non habet majorem obligationem diligendi Deum, quam justus.

Optima responsio! Sed quaero ego, ex hypothesi, quod actus ille non sit necessarium medium peccatori ad obtinendam veniam peccatorum, immo inutile; quaero, inquam, peccator majorem habet obligationem eliciendi talem actum, quam homo justus? Quippe & hic sapius in vita, secundum communem opinionem, tenetur Deum amare super omnia, ut sic evitet implicitum contemptum, & roboretur ad servanda praeccepta divina.

20. Obiectio solvitur.

Si dixeris; peccator indiget majori robore; transeat; sed quid tum? Nonne majus illud robur necessario dependet ab actu Paenitentiae, ex hypothesi, quod actus Paenitentiae non justificet? Cur non possit illud obtinere per actum fidei, & actus aliarum virtutum moralium?

Et verò actus fidei, qui est cultus aliquis materialis, & honor Deo exhibitus, cur non sufficiat ad vitandum implicitum contemptum, ex suppositione, quod Deus nolit sibi satisfieri, & remittere peccatum per actum Paenitentiae? Quid si Deus velit sibi satisfieri & remittere peccatum per actum fidei, putas quia adhuc erit necessaria Paenitentia, ut vitetur implicitus contemptus Dei? Noli putare.

21. Alia obiectio ex Lugone.

Dices cum Lugone supra n. 253, sicut non potest Deus ita cedere juri ad amorem, vel ad cultum, ut cesset in nobis obligatio amandi, & colendi Deum, manente adhuc infinita bonitate, & excellentia Dei, quae exigit amorem, & cultum, sic non potest per condonationem, aut cessionem juris tollere obligationem, quam infinita bonitas & excellentia

Dei inducit jure naturae ad revocandam offensam, & exhibendum hunc cultum.

Respondeo; quamvis Deus non possit cedere jure suo, quod habet ad amorem & ad cultum, contrariè, id est, sic quod licitè & honestè possit ipsi positivè inferri irreverentia, vel possit ipse positivè odio haberi; atamen non apparet sufficiens ratio, quare non possit cedere jure suo contradictoriè, id est, quare non possit cedere jure, quod habet ad amorem & cultum positivum, auferendo strictam obligationem, seu strictum praecceptum sub peccato; vel etiam prohibendo, ne talis vel talis cultus ei exhibeatur.

Breviter dico, Deum posse dispensare in praecceptis Decalogi, etiam primae tabulae, in quantum involvunt praecceptum affirmativum, v. g. colendi positivum cultu verum Deum, item jurandi verum per nomen ejus, id est, potest Deus non praecipere juramentum, potest non praecipere verum cultum, cum illa non dicant necessarium ordinem ad finem supernaturalem consequendum.

Sicut enim Deus parvulis, sine ullo positivo actu concedit beatitudinem, quare sic etiam non possit de sua absoluta potentia eandem dare adultis? Deinde si adultus licitè possit, secundum plurimorum sententiam, vivere septem diebus sine aliquo actu amoris Dei, quare, si intrà illud tempus moreretur, Deus non possit dispensare, ut nullum actum amoris eliceret?

Profectò nimis clarum est, Deum non necessario praecipere juramentum; immo non videtur ratio, quare nequeat illud prohibere. Nonne Apostolus Jacobus Epist. Cathol. c. 5. v. 12. ait: *Ante omnia autem Fratres mei, nolite jurare neque per calum, neque per terram, neque aliud quodcumque iuramentum. Sic autem sermo vester: Est est; Non non?* Si autem illum cultum potest prohibere, quare non omnem alium, etiam internum? Et sic dispensabit in illis praecceptis contradictoriè.

Sin autem illa praeccepta sumantur ut sunt negativa, id est, ut prohibent irreverentiam Dei; neque sic satis video contradictionem in eo, quod Deus illam irreverentiam non prohibet sub peccato, cum etiam quae talia non avertant formaliter à consecutione beatitudinis; quare enim Deus homini, qui toto tempore vitae suae coluisset Deos alienos, non possit dare beatitudinem, estò etiam prohibitio non fuisset sublata? Numquid aliquid extra Deum, potest Deum impedire, ne remittat peccata post hanc vitam? Adde, Deum talia posse dare auxilia gratiae, ut numquam homo sit commissurus aliquam irreverentiam. Quid ergo opus est illam prohibere?

Interim tamen impossibile apparet, ut Deus praecipiat illam irreverentiam, adeoque numquam poterit licitè fieri, id est, honestè sive bene

Respon.

22. Deus potest aliquo modo dispensare in praecceptis primae tabulae.

23. Qui inter peccata prima tabulae dicitur, i. non blasphemare.

24. Non potest Deus dispensare in praeccepto Paenitentiae.

25. Deus de se soluta potentia potest non prohibere irreverentiam.

26. Non potest Deus dispensare in praeccepto Paenitentiae.

27. Non potest Deus dispensare in praeccepto Paenitentiae.

bene moraliter. Ratio est; quia eo ipso quo Deus præcipit actum irreverentia, jam præcipit actum reverentia, quia obedire Deo jubenti, est ipsi exhibere reverentiam; idem autem actus non potest esse reverentia, & irreverentia.

Similiter impossibile est, ut præcipiatur actum odii Dei, quia impletio illius præcepti, est actus aliquis amoris, oppositus actui odii; implicat autem eundem actum esse odium, & amorem Dei, & in eadem voluntate esse odium, & amorem respectu ejusdem objecti.

Nec dicit potest, quod Deus possit cedere jure suo, veluti Principes sæculares; quia hi possunt cedere fundamento, propter quod honor ipsi debetur, Deus autem non, cum sit essentialiter principium nostrum.

Et hæc ratione illa præcepta à Scoto vocantur indispensabilia, scilicet contrariè, sic enim lego 3 dist. 37. q. unicâ n. 6. De præceptis auctorem primæ tabulæ secus est; quia illa immediatè respiciunt Deum pro objecto; duo quidem prima, si intelligantur esse tantum negativa, primum: Non habebis Deos alienos; secundum: Non assumes nomen Dei tui in vanum, id est non facies Deo tuo irreverentiam; ista sunt strictè de lege nature, quia sequitur necessitè, si est Deus, est amandus ut Deus: & quod mihi aliud est colendum tamquam Deus, nec Deo faciendus est irreverentia, & per consequens in istis non poterit Deus dispensare, ut aliquis possit licitè (id est honestè) facere oppositum talis prohibiti.

Quod autem Scotus per licitum hic intelligat honestum, colligo ex precedentibus; nam n. 2. proponens sententiam D. Thomæ, & rationes ejus, quibus probat, Deum in nullo præcepto Decalogi posse dispensare jillo, inquam, numero manifestè agit de dispensatione contraria, ut patet ex his verbis: Et tunc videtur consequenter esse dicendum ad primum argumentum, quod Deus simpliciter non potest dispensare in talibus, Quod enim ex se est illicitum, non videtur posse fieri licitum per aliquam voluntatem, ut sic occidere, ex hoc quod est actus transiens super talem materiam, scilicet proximum, est actus malus; stante illa causâ semper erit malus; & in nullum velle, quod est extra rationem illorum terminorum, potest facere quod sit bonus, scilicet actus contrarius præceptis Decalogi, v. g. occisio innocentis. Jam autem Doctor Subtilis n. 5. concedit rationes D. Thomæ concludere de præceptis primæ tabulæ; nempe quod contrarium illis non possit esse bonum.

Itaque ut ad propositam difficultatem redeamus, haud video ullam contradictionem in eo, quod Deus dispensaret in præcepto Pœnitentiæ, quin, inquam, Deus posset cedere jure suo, quod habet ratione suæ infinitæ bonitatis & excellentiæ, ad retractationem peccati per Pœnitentiam formalem vel virtuales; siquidem illa non retractatio ne-

quaquam est nova irreverentia positiva, sed solum non exhibitio reverentia. Et quamvis exhibitio illius reverentia satis conveniat naturæ rationali, ac propterea ab initio naturæ præcepta fuerit à Deo, equidem omnino necessariam esse ad honestatem rationalis naturæ, non convincitur.

Quæ cum ita sint, liquet profectò, quod peccato remisso per extraordinariam Dei voluntatem, sine Pœnitentia formali vel virtuali, nulla maneat strictè dicta obligatio ad illam, præcisè ex peccato præterito, sive propter peccatum præteritum.

Idemque dicendum arbitrò, si Pœnitentia foret inutilis ad remissionem peccati. Siquidem non satis constat, Deum strictè præcepisse Pœnitentiam post peccatum, nisi propter finem remissionis peccati; cessante autem in univèrsum, immo in casu particulari sine adæquato legis, cessat, secundum omnes Theologos, ipsa lex.

Unde puto, damnatos, quibus Pœnitentia non potest esse utilis ad salutem, nequaquam peccare novo peccato, præcisè per omissionem Pœnitentiæ, estò aliquin possent illam elicere.

Ex quo à fortiori sequitur, nullam esse obligationem formaliter & explicitè pœnitendi, dum peccatum remissum est per Pœnitentiam virtuales, id est, dilectionem Dei propter se super omnia; quia nimirum Pœnitentia formalis & explicita solum præcipitur, ut Deo reconciliemur, & saluti nostræ consulamus; adde, si placet, ut vitetur contemptus Dei, sive ut observentur alia præcepta; jam autem per illam dilectionem, ut supra diximus, & homo est reconciliatus Deo, & sufficienter est retractata prior offensâ, atque satis roboratur peccator ad servanda Dei præcepta: ergo ex nullo capite tenetur ad formalem Pœnitentiam. Loquor de Pœnitentia necessaria extra Confessionem Sacramentalem.

Confirmatur; quia si quis acceperit rem alterius, dummodo alteri sit damnum reparatum, sive per se, sive per aliam, amplius non tenetur ex lege justitiæ ad restitutionem. Quare? Quia deest materia præcepti: ita impræsentiarum deest materia præcepti, quia reverentia debita ex peccato commisso jam exhibitâ est. Potuisset quidem Deus, non obstante remissione peccati per actum dilectionis, insuper exigere formalem & explicitam Pœnitentiam, sed exegisse, unde constat?

Quantum ad Sacramentum Baptismi, cum non solum institutum fuerit ad conferendam gratiam sanctificantem, sed etiam ut imprimat characterem Christianitatis; siquæ janua cæterorum Sacramentorum, ad quorum receptionem fideles obligantur, liquet sanè suscipiendum etiam ab his, qui per votum Baptismi fuerint antecedenter justificati.

28. Conclusio.

An damnati debeant pœnitere si possint.

29. Nulla est obligatio formaliter & explicitè pœnitendi, dum peccatum est remissum per dilectionem.

Confirmatur à simili.

30. Differentia inter præceptum Baptismi, & Pœnitentiæ.

Con-

Item inter præceptum Confessionis, & Pœnitentiæ.

Consimiliter diversa est ratio Sacramenti Confessionis, cum expressis verbis doceat Concilium Trident. sess. 14. c. 4. *Esi Contritionem aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.* Numquid etiam docet, reconciliationem factam per actum dilectionis Dei propter se super omnia, ipsi dilectioni sine voto formalis Pœnitentiæ, quod in illa includitur, non esse adscribendam? Nusquam gentium talis locutio reperitur.

31. Quid sentendum de illo, qui iustificatus est per Attritionem cum Sacramento. *Math. 22.*

Ex his patet, quid sentiendum sit de eo, qui iustificatus est per Attritionem cum Sacramento; quamvis enim talis adhuc teneatur ad actum dilectionis Dei propter se super omnia, ejus præcepti obligatio non auferitur per justificationem, cum absolute dictum sit à Christo *Matt. 22. v. 37. & 38. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum;* equidem non videtur obligari ad Contritionem charitate perfectam, quia jam sufficienter retraxit peccatum, quantum sufficit ad vitandum irreverentiam novam in Deum offensum. Itaque Pœnitentiæ necessaria est peccatoribus, non justis; alia autem præcepta generaliora sunt; concernunt quippe justos, & peccatores.

32. Ad quod præceptum Decalogi pertinet præceptum Pœnitentiæ.

Si autem à me quaeritur, ad quod præceptum Decalogi pertinet præceptum Pœnitentiæ. Respondeo, non omnia præcepta naturalia contineri expressè in Decalogo, v. g. præceptum diligendi Deum (quod tamen est maximum & primum mandatum, testimonio Christi jam jam recensito) nam primum præceptum Decalogi: *Non habebis Deos alienos,* potius est de cultu Dei, quam de amore.

Interim poterit præceptum Pœnitentiæ reduci ad primum præceptum de cultu & reverentia Deo debita; vel dicito, id pertinere ad præceptum diligendi Deum, & diligendi seipsum, quod non tam continetur, quam supponitur in Decalogo. Item ad præceptum justitiæ vindicativæ, quod exigit proportionem inter pœnam & culpam, sive pœnam proportionatam culpæ, qualis pœna ex voluntate Dei est Pœnitentiæ.

Vega

Vega lib. 13. de justificatione c. 20. reducit illud ad præceptum: *Non occides,* per quod videtur prohiberi etiam mors spiritualis, maxime æterna; quod addo, propter objectionem sequentem, quæ talis est.

33. Obiectio solvitur.

Impœnitentiæ non est speciale peccatum; ergo non est specialis obligatio ad Pœnitentiæ. Respondeo Neg. Antecedens, intellectum de impœnitentiæ finali, de qua sola loquitur nostra Conclusio, ut patet ex illis verbis: *in pericula mortis;* siquidem directe adver-

fatur virtuti spei, quæ, ut superius diximus, dicitur hominem debere procurare ea omnia, quæ sunt necessaria ad beatitudinem consequendam.

Sed contrà, inquis; illa malitia reperitur in quocumque peccato mortali, quia quodlibet opponitur cum salute nostra æterna; quandoquidem simul nequeat stare peccatum mortale, & consecutio beatitudinis.

Respondet Vega supra; detrimentum seu damnum, quod nobis inferimus, cum non detestamur peccata nostra in articulo mortis, est notabile & irreparabile, secus detrimentum seu damnum, quod nobis inferimus per alia peccata mortalia; ideoque alia præcepta non obligant graviter ex necessitate procurandæ salutis.

Confirmatur primò; quia qui statim post peccatum non agit Pœnitentiæ, non propterea graviter delinquit, ut infra dicitur, quoniam dilatio illa non adfert grave periculum salutis, cum homo semper possit recuperare gratiam amissam per Pœnitentiæ; ergo quocumque peccatum mortale non contrahit inde malitiam gravem seu mortalem.

Et ratio est; quia cum alio peccato mortali potest stare efficax affectus procurandæ postmodum salutis; quippe potest peccator habere efficax propositum postea pœnitendi; secus apparet in peccato finalis impœnitentiæ, cui necessariò & infallibiliter annectitur æterna damnatio.

Confirmatur secundò; quia licet sit peccatum mortale occidere seipsum, haud equidem accipere venenum, quando ad manum habetur antidotum, moraliter efficax & certum contra illud venenum; immo ad probandam illam efficaciam, solent nonnulli sumere venenum; qui tamen propterea non dicuntur graviter peccare contra propriam charitatem.

Ergo à pari, qui admittit peccatum mortale non finale, non videtur graviter peccare contra obligationem procurandæ salutis æternæ, propter remedium contrarium, quod adest, puta Pœnitentiæ, cujus habet propositum. Sed numquid peccatum mortale finale, seu impœnitentiæ finalis, habet tale remedium? Constat liquidò quòd non; adeoque qui illud vult, simpliciter non vult remedium necessarium ad vitandam æternam mortem.

Sed contrà arguit Lugo supra n. 189. hinc consequens erit, quòd, si aliquis sciret adesse aliquem hominem sanctum, qui suis precibus facile posset revocare mortuos ad vitam, propter poterant Apostoli; adde, si aliquis ex revelatione sciret, si Petrus occidatur, resuscitandum fore per miraculum; tunc, inquam, non peccaret graviter illum occidendo; quia stante possibilitate remedii, non opponitur obligationi procurandi salutem proximi, quòd illo

illo brevi tempore careat vitâ, brevissimè recuperandâ.

Unde consequenter debet dici, illos, qui de facto Christum Dominum occiderunt, quem tamen de fide erat resurrecturum post triduum, juxta ipsius Christi prædictionem, peccasse quidem contra præceptum non occidendi, sed solum per accidens, propter ignorantiam, quam habebant resurrectionis brevi future, quod si eam, prout oportebat; credidissent, non peccatores propter occisionem meram, licet alias propter tormenta, contumelias, & alia circumstantias peccarent; quod tamen concedi nequaquam potest.

Similiter ergo, licet facilis sit, vel possibilis resurrectio spiritualis ex peccati morte ad vitam gratiæ mediâ Pœnitentiâ, non ideo excusatur à malitia gravi contra studium propriæ salutis, qui per peccatum mortale se lethali ter occidit, frigidem; quantum est de se, excludit vitam spiritualem irrevocabiliter, licet per Dei misericordiam reparari possit. Hucusq; Card.

Respondetur I. fortè concedi posse, occisionem Petri, statim resuscitandi, præcisè quâ est privatio vitæ pro vna aut altera hora, sine ullo dolore ipsius, aut alio damno extrinseco, non esse peccatum mortale homicidii, sicuti ablatio v.g. mille aureorum, post unam aut alteram horam restituendorum, sine ullo alio damno extrinseco, præcisè propter carentiam pecuniæ ad tam breve temporis spatium; non videtur peccatum mortale, estô alioquin Dominus rationaliter sit invitus.

Nec obstat, quod sit peccatum mortale, per excessum in potu seipsum ad breve tempus private violenter usu rationis; non obstat, inquam; quia ebrietas est peccatum mortale contra sobrietatem; illud autem homicidium foret peccatum mortale contra justitiam; porro injustitia desumit suam gravitatem ex damno; quod alteri inferitur; peccatû verò oppositum sobrietati ex inordinata sumptione cibi vel potûs; jam autem sumptio potûs usque ad violentam privationem usûs rationis, etiam pro brevi tempore, censetur graviter inordinata; estô damnatum, quod per illam inferitur, non sit grave.

Proinde tali casu illa ebrietas non foret peccatum mortale contra propriam charitatem; neque peccaret mortaliter contra charitatem proximi, aut etiam justitiam, qui alterum violenter ad tale tempus privaret usu rationis: sicuti non est peccatum mortale alteri præbere medicinam, ut tanto tempore dormiat, & per consequens careat usu rationis.

Respondet secundò, ad summum indè sequi, quodlibet peccatum mortale continere gravem malitiam contra charitatem propriam, quia scilicet adfert notabile detrimentum spirituale anime; interim tamen ultra illam malitiam, impenitentia finalis aliâ cõplectitur, quatenus opponitur graviter adaptioni beatitudinis æter-

næ, cui non opponuntur graviter alia peccata.

Quæ sanè differentia, vel indè satis probatur, quod impenitentia finalis infallibiliter habeat annexam æternam damnationem, scilicet alia peccata, cum infiniti, ut sic loquar, homines post alia peccata commissa consequantur æternam beatitudinem, utpote per Pœnitentiam ante mortem justificati. Propter hanc ergo malitiam potest impenitentia finalis dici peccatû speciem distinctum ab aliis peccatis mortalibus.

Deinde gratis demus, etiam alia peccata continere illam malitiam, numquid indè bene inferitur: ergo non est malitia specifica? Minime; quippe quodcumque peccatum mortale habet malitiam inobedientiæ, irreverentiæ &c. & tamen ex hoc non rectè sequitur inobedientiam, irreverentiam &c. non esse malitias específicas. Quid ergo?

Dico, malitiam, quam habet impenitentia finalis contra charitatem propriam, & contra obligationem procurandæ salutis æternæ, esse specialem, non quasi alia peccata illam non habeant (nisi fortè quis ad illam non adverteret) sed quia impenitentia finalis illam solum habet; alia autem peccata ultra istam habent malitiam contra castitatem v. g. justitiam, religionem &c. Proinde licet malitia contra charitatem non det speciem infimam, equidem dat subalternam; & certum est malitiam illam in impenitentia finali, multò esse majorem, quam in aliis peccatis.

Si inferas: ergo nemo damnabitur propter unicum peccatum mortale, semper enim intercedit alterum impenitentia; immo & addere possumus tertium impenitentia de hoc secundo; & sic in infinitum.

Respondet neg. Conseq. Nam imprimis multi damnantur sine speciali peccato impenitentia; quia videlicet repentina morte extincti, nihil minus cogitaverunt, quam de obligatione pœnitendi.

Deinde illa plures impenitentia non forent specie distinctæ, sed ejusdem planè rationis; siquidem non distinguitur specie impenitentia penes peccatum, de quo peccator non pœnitet, sed, ut dictum est, sumit suam malitiam à salute æterna, quam impedit; hæc autem unica est.

Neque etiam essent infinita peccata numero; tum quia ad hoc deberent esse infinitæ reflexiones supra singula peccata, quæ adferunt novam obligationem pœnitendi; tum etiam, quia ad multiplicanda numero peccata, requiritur moralis interruptio actuum; non possunt autem poni infinitæ interruptiones physica; ne dum morales, ut liquidò constat. Admittimus ergo impenitentiam finalem arguere multitudinem peccatorum, numquam tamen infinitudinem.

Omnibus ergo maturè discussis, sit hæc resolutio finalis & certa: Pœnitentia obligat per se peccatorem, sub novo ac speciali peccato mortali, in periculo mortis. Sed num-

B b quid

Differentia inter impenitentiam finalem & alia peccata.

41. Malitia contra charitatemque invenitur in quolibet peccato mortali, est specifica.

Quomodo hæc malitia specialiter conveniat impenitentia finali.

42. Objectio.

Solvitur 1.

Solvitur 2.

Impenitentia arguit multitudinem peccatorum, non infinitudinem.

43.

An Pœnitentiæ obliget pro prima opportunitate.

quid etiam pro prima opportunitate post peccatum commissum? Non puto, & ideo erit

CONCLUSIO III.

Pœnitentiæ non obligat per se peccatorem, sub novo ac speciali peccato mortali, pro prima opportunitate post peccatum commissum.

44. Probatur conclusio ex usu & sensu fidelium.

Hæc Conclusio efficacissimè probatur ex usu & sensu omnium fidelium, qui nunquam consistunt dilationem Pœnitentiæ, nisi fuerit ultra tempus, ab Ecclesia præscriptam, neque de ea à Confessariis interrogantur. Dicere autem, id provenire ex minus perfecta instructione pœnitentium, & Confessariorum, est malè sentire de tota Ecclesia, quæ hujusmodi defectum, optimè novit, & tamen negligit corrigere, cum facile possit.

45. Probatur ex inconvenientis, quæ sequuntur ex sententiâ opposita.

Probatur Conclusio secundò; quia ex contraria sententiâ sequitur, quemlibet peccare mortaliter, qui cum sola Attritione, cognita ut tali, accedit ad Sacramentum Pœnitentiæ, quoniam regulariter intercedit aliqua mora inter dolorem, & receptionem Sacramenti, in quo tempore debuit secundùm adversarios elicere Contritionem charitatis perfectam, alioquin peccatorem mortaliter; adeòque implicat vera Attritio, seclusâ ignorantia, utpote quæ secundùm Tridentinum sess. 14. c. 4. debet excludere voluntatem peccandi, ut patet ex dictis Sect. præced.

Olim Catechumeni non baptizabatur nisi in Paschate, & Pentecoste.

Præterea sequitur, olim Baptismus non fuisse collatum adultis ad primam gratiam, ad quam tamen principaliter institutus est. Probatur Sequela, quia olim Ecclesia non permittebat Baptismus Catechumenorum, nisi in Paschate, & Pentecoste, tenebantur autem Catechumeni secundùm Adversarios statim conteri de peccatis actualibus; conteri, inquam, sufficenter ad justificationem, aut saltem elicere amorem Dei propter se super omnia, quo justificarentur à peccato originali, si fortè illo solo infecti essent.

46. Tertio probatur Conclusio à priori, quia præceptum

Dico, Quo iustificarentur, quia non quaeritur hic de simplici retractatione peccati, sed de tali retractatione, quæ peccator constituitur extra periculum æternæ damnationis; nam unum ex fundamentis Adversariorum, propter quæ requirunt Pœnitentiæ statim post peccatum admissum, est, ne homo se exponat tempore intermedio periculo æternæ damnationis, de quo statim.

Solum præmitto tertiam probationem nostræ Conclusionis, idque à priori; quia videlicet præceptum Pœnitentiæ est affirmativum, quod non obligat pro semper, sed pro determinato tempore (intellige ad actum post-

vum, secus ad negationem propositi non penitendi) non est autem ullum fundamentum solidum asserendi, tempus determinatum præcepti Pœnitentiæ esse illud, quod immediate sequitur peccatum; ut jamjam ostendo, clarè solvendo omnes objectiones Adversariorum, & per consequens infirmando eorû fundamenta.

Obijciunt ergo primò: Scriptura Sacra pluribus locis admonet peccatores, idque gravissimis verbis, & sub comminatione gravissimæ pœnæ, ne differant Pœnitentiæ, Isa. 65. v. 12. Omnes in cade corripietis, pro eo quod vocavi, & non respondistis, locutus sum, & non audistis. Jeremiæ 8. v. 6. Nullus est qui agat Pœnitentiæ super peccato suo dicens, quid feci? Et infra v. 12. Confusi sunt, quia abominationem fecerunt, quin immo confessione non sunt confusi, & erubescere nescierunt: idcirco cadent inter corruentes, in tempore visitationis suæ corruent, dicit Dominus.

Respondeo; in his, & similibus Scripturis agitur de perseverantia in peccato actuali, Nam Isa. 65. immediate subnectitur: Es faciebaris malum in oculis meis, & quæ volui elegisti, Similiter Jerem. 8. v. 6. continuò atroxitur: Omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium. Immediatè autem præcedit: Attendi & auscultavi, nemo quod bonum est loquitur. Et n. 10. sic lego: Dabo mulieres eorum exteris, agros eorum hereditibus, quia à minimo usque ad maximum omnes avartitiam sequuntur, à Propheta usque ad Sacerdotem cuncti faciunt mendacium, Jam autem Conclusio loquitur de dilatione Pœnitentiæ, cessante omni affectu actuali erga peccatum præteritum.

Sileo, Scripturam sacram subinde damnare impœnitentiam pro tempore debito, unde Jerem. loco citato n. 7. ait: Nilvius in calo cognovit tempus suum, turtur, & hirundo, & cicoma custodierunt tempus adventus sui: populus autem meus non cognovit iudicium Domini. Id est, non observavit tempus Pœnitentiæ, puta præsentis sæculi, sed impœnitens permanit usque ad iudicium Domini post hanc vitam, quando non est amplius locus Pœnitentiæ. Sanè tempus Pœnitentiæ necessariè esse illud, quod actum subsequitur peccatum commissum, nusquam gentium Scriptura exprimit.

Obijciunt secundò ex ratione: Qui à Deo excitatus ad penitentiam de peccatis commissis, ex templo non penitet, cenletur habere affectum actualem ad peccatum præteritum: ergo graviter peccat, juxta quantitatem, & qualitatem peccati præteriti.

Respondeo neg. Anteced. Siquidem longè diversum est, complacere sibi in peccato præterito, de quo ordinariè se accusant penitentes, & interrogantur à Confessariis, diversum, inquam, ab eo, quod est non retractare peccatum præteritum, quod communiter provenit ex infirmitate spiritûs, de qua non solent penitentes se accusare, nec Confessarii interrogare.

Deinde

Pœnitentiæ est a mortali.

47. Obijciunt Scriptura Sacra Isa. & Jer. 1.

50. Malitia

Mortis

Respondeo, quod iustitiam de peccato penitentiâ in peccato actuali.

51. Peccati

48. Scriptura aliquando damnat impœnitentiam pro tempore debito.

49. Obijciunt quod ex ratione.

Respondeo quod aliud sit complacere sibi in peccato præterito, aliud non retractare illud.

52. Obijciunt quod non retractare illud.